

PAMFIL POLONIC ȘI CERCETAREA „TROIANELOR” DIN SUDUL MOLDOVEI

Costin CROITORU

Articolul tratează despre două sisteme de fortificații liniare care traversează teritoriul județului Galați. Studiul are în vedere două manuscrise de-ale lui Pamfil Polonic, păstrate în Biblioteca Academiei Române. Ele se referă la următoarele obiective:

1. Valul Traian–Tulucești sau „Valul Galațiului” (fig. 1/1). Având o lungime de 23 de kilometri, această lucrare defensivă are capătul vestic situat în apropierea satului Șerbeștii Vechi (comuna Șendreni), la aproximativ 200 de metri de meandrul Siretului (*Hierasus*), iar cel estic la marginea localității Tulucești, în apropierea malului Prutului (*Pyretus*). Cercetările arheologice au dovedit existența a două faze de construcție ale fortificației, inițiate la o diferență de câteva secole una de alta, precum și faptul că aceasta era prevăzută cu o bermă de circa 4.50 metri și o palisadă de lemn, care a sfârșit prin ardere.

2. „Valul lui Athanaric” sau „Valul Moldovei Inferioare” (fig. 1/3). Desfășurat între localitățile Ploscuțeni, pe Siret, și Stoicani, pe Prut, pe o distanță de 90 de kilometri, valul separă Câmpia Română de Podișul Moldovei. Cercetările arheologice au determinat existența unei palisade de lemn, care a sfârșit printr-un incendiu, și a unor capcane, în fața șanțului, constituite din gropi adânci și dese, prevăzute probabil cu *cippi*. Un aspect inedit pe care îl oferă valul Ploscuțeni–Stoicani este poziția șanțului, nu spre nord, ca la celelalte valuri din Moldova, ci spre sud. Această observație a ridicat anumite semne de întrebare cu privire la originea etnică a constructorilor săi.

Născut în 1858, Pamfil Polonic a absolvit o serie de școli militare, devenind specialist în topografie. Apreciind calitățile sale de topograf și desenator, directorul Muzeului Național de Antichități, Grigore Tocilescu, îl încadrează în 1892 și astfel, timp de 11 ani, P. Polonic îi devine cel mai important colaborator tehnic, conducând în câteva rânduri cercetări arheologice în numele său, cum avea să se întâmple, de exemplu, la *Tropaeum Traiani*.

Pentru arheologia românească, Pamfil Polonic rămâne cel dintâi cercetător care a folosit metode topografice pentru identificarea și descrierea obiectivelor arheologice. Principalul său interes a fost studierea fortificațiilor liniare. Caietele sale de notițe, care sunt păstrate în principal de Biblioteca Academiei Române, conțin numeroase note, schițe și detalii consemnate cu precizie, ca urmare a unor observații și măsurători de teren realizate cu multă acuratețe.

În pofida valorii deosebite a acestor însemnări și a faptului că orice preocupare cu privire la fortificațiile lineare romane ar trebui să înceapă cu documentația oferită de Pamfil Polonic, caietele sale sunt încă în manuscris, întrucât, până acum, nimeni nu a încercat publicarea lor.